

Bij de mensen af: ondernemers in het wild

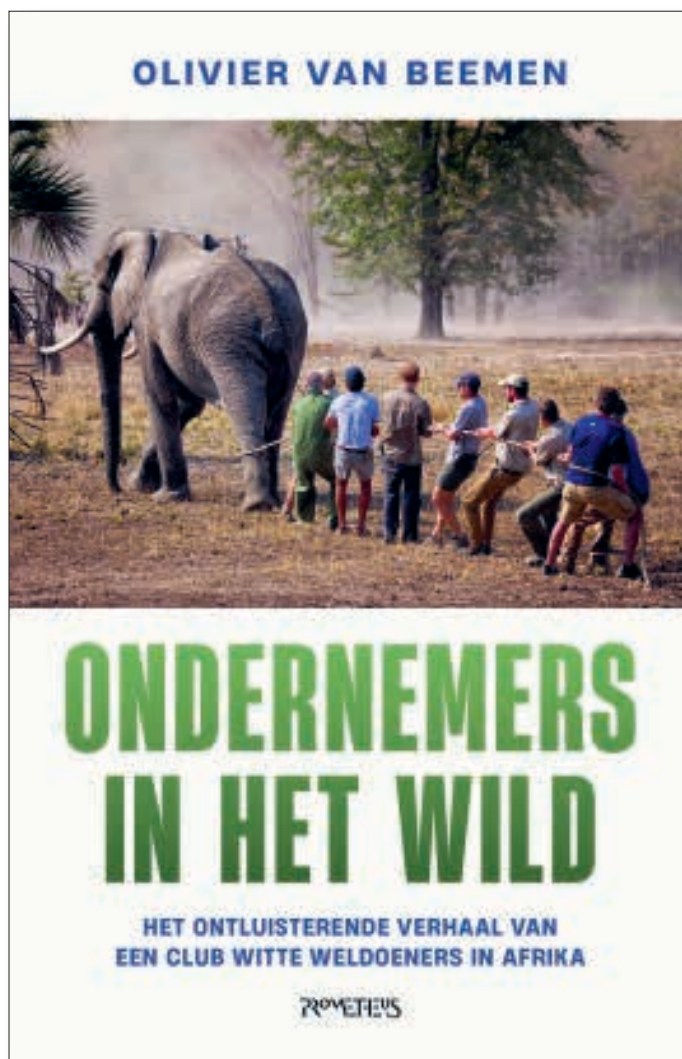
Wilfred Roelink

African Parks (AP) is een onderneming, 'a business approach to conservation', met als doelstelling wildparken beschermen, financieel onafhankelijk maken en verdwenen diersoorten herintroduceren. De organisatie is opgericht door Paul Fentener van Vlissingen en beheert vanuit Zuid-Afrika 22 natuurgebieden in 12 Afrikaanse landen, 20 miljoen hectare en zet 120 miljoen euro om.

Het boek beschrijft kritisch welke gevolgen dit heeft voor bewoners in en om de parken en laat zien dat mensenrechten voor AP geen prioriteit hebben. Voor de auteur wel: hij volgt een Zembla-achtige benadering om informatie te verzamelen waaruit wantoestanden blijken, zodat een duidelijk beeld ontstaat van wat er misgaat. Dat betreft vooral de lokale bewoners en niet zozeer de dieren. Van de laatste laat hij zien dat ze ook geïntroduceerd worden waar ze niet thuishoren ('milieuvervuiling'), dat de door AP zelf verzamelde aantallen niet kloppen en dat de sterfte door dierverhuizingen en jacht in de jaarverslagen wordt verdoezeld. Het lijkt warempel wel een faunabeheereenheid... Van Beemens kritiek op het beheer van de dieren is makkelijk te verbinden met onze publicaties in Argus 2024-1, over jachttrofeeën en over het boek Saving Sally. Ook met een artikel over de arrestatie van neushoornfokker, pardon 'neushoornredder' John Hume (in Trouw, 26-08-2025).

Bevolking

Is er nog plaats voor omwonende landbouwers, vissers, herders en hun vee? Toename

van werkgelegenheid is niet aan te tonen. AP zet een beeld neer van dieren, die door heldhaftige parkwachters beschermd moeten worden tegen lokale stropers. De auteur doet dit af als propaganda en laat de realiteit zien. Hij ziet gedwongen verhuizingen (die tot schaarste elders leiden) en afrasteringen. Alles zonder compensatie. Kleinschalige jacht op zwijnen en vissen (natuurlijke hulpbronnen) is niet langer mogelijk, bavianen plunderen de oogst, olifanten stampen over akkers. Parkwachters zijn almachtig en voeren een gewapende strijd met de bevolking. Ze schuwen marteling en verkrachting niet. AP bestemt voormalig leefgebied van bewoners nu voor witte toeristen. Zero tolerance is er voor de lokale bevolking, niet voor de witte toeristen.

Overheid

Wie betaalt, bepaalt. AP heeft het in de parken meestal voor het zeggen ('gedelegeerd management') en de soevereiniteit van de nationale overheid komt in het geding. Het AP-management is grotendeels wit, Van Beemen noemt het 'groen kolonialisme'. De lokale bevolking en hun leiders zijn niet gekend in afspraken tussen AP en de nationale overheid. Lokale leiders klagen over oogst, leiding, werkaanhoudingen en de ontwikkeling van toegezegde voorzieningen. Waar de nationale overheid wel het laatste woord heeft, raakt AP verweven met schendingen van mensenrecht door die overheid.

Nationale en internationale overheden wereldwijd zijn kritisch over de governance van AP, wat betreft planmatigheid en financieel rendement. Het ontbreekt in jaarverslagen aan transparantie over veiligheidskwesties en de zorg voor de lokale bevolking. Duitsland en Frankrijk steunen AP niet vanwege de gedwongen verhuizingen, burgerdoden, terrorisme als neveneffect, plaatsvervangend optreden voor de nationale overheid bij grensbewaking. Europa bekritiseert de oppervlakkige informatie over duurzaamheid, de onmeetbaarheid van vage afspraken en de passieve reactie op aanbevelingen.

Financiën

Zal toerisme ooit genoeg opbrengsten genereren om een park rendabel te maken? De belofte aan overheden is: AP neemt de kosten van management en beheer van het park gedurende 20 jaar voor haar rekening, maakt het zelf-bedruipend en geeft het daarna terug aan de overheid. Maar daar is nog geen enkel voorbeeld van. De initiële kosten worden gedragen door donaties van de 'rich, royal en famous' door overheden, loterijen, stichtingen en natuurbeschermingsorganisaties.

Conclusie

AP heeft een geïdealiseerd beeld van de natuur, 'het aardse paradijs zonder zwarte mensen'. Het wil de natuur beschermen tegen de zwarte mensen. Dat komt in de praktijk neer op racisme, schrijft de auteur. Dit boek laat zien dat natuurbescherming en mensenrechten bij elkaar horen en dat economische macht, politieke macht in combinatie met oud denken over de wilde natuur en de zwarte bevolking daar funest voor zijn.

Titel: Ondernemers in het wild. Het ontluisterende verhaal van een club witte weldoeners in Afrika.

Auteur: Olivier van Beemen

Uitgever: Prometheus

ISBN: 9789044644883

Prijs: € 22,50